

Силабуси проходять валідацію у Kharkiv IT Cluster

Прізвище, ім'я та по батькові розробника, вчене звання, науковий ступінь, посада: __ Ніщепенко Дмитро Олександрович, викладач__

Назва закладу освіти: _ Державний університет інформаційно-комунікаційних технологій__

Шифр та назва спеціальності	121 Інженерія програмного забезпечення
Назва освітньої програми	Технології цифрового розвитку
Назва дисципліни	Конструювання програмного забезпечення Java
Вид (основна, вибіркова)	Основна
Блок дисципліни (залишити блок, що відповідає дисципліні)	1. Алгоритмізація та програмування (зокрема, різні парадигми: структурне, ООП)
Кількість студентів (поточний рік)	85
Курс/Семестр	3/5,6
Навчальний рік валідації	2025/2026

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

Анотація	Дисципліна «Конструювання програмного забезпечення Java» є фундаментальним курсом, що закладає основи професійного підходу до розробки програмних систем. Протягом першого семестру студенти переходять від вивчення базових синтаксичних конструкцій мови Java до глибокого занурення в парадигму об'єктно-орієнтованого програмування. Основний акцент робиться на засвоєнні ключових принципів проєктування SOLID та практичному застосуванні найпоширеніших патернів проєктування (GoF), що дозволяє створювати гнучкий, масштабований та підтримуваний код. Другий семестр курсу має виражену практичну спрямованість і побудований навколо розробки єдиного, цілісного проєкту. Студенти застосовують отримані в першому семестрі теоретичні знання для побудови сучасного REST API за допомогою Spring Framework. Послідовно, від лекції до лекції, проєкт збагачується новими шарами та технологіями, зокрема Spring MVC для веб-шару, Spring Data JPA для роботи з базами даних, та Spring Security для забезпечення безпеки. Такий підхід імітує реальний процес розробки в IT-компаніях. У результаті вивчення дисципліни випускники набувають комплексних навичок, необхідних для позиції Junior Java
----------	--

Силабуси проходять валідацію у Kharkiv IT Cluster

Developer. Вони не лише володіють мовою Java та фреймворком Spring, але й розуміють принципи побудови якісної архітектури, вміють проєктувати системи з урахуванням майбутніх змін, писати тести, працювати з базами даних та контейнеризувати додатки за допомогою Docker. Курс формує міцний фундамент для подальшого професійного зростання в галузі інженерії програмного забезпечення.

Мета навчальної дисципліни

Сформувати у студентів фундаментальне розуміння принципів якісного проєктування ПЗ та навчити застосовувати базові патерни проєктування на мові Java.

Типи занять та контролю

Лекції, лабораторні роботи практичні роботи, самостійна робота. Підсумковий контроль – іспит

Загальний обсяг (кредитів)

5

Лекції (занять)

18

Лабораторні (занять)

18

Практичні (занять)

18

Самостійна (годин)

42

Попередні дисципліни

1. Алгоритми і структура даних
2. Основи інженерії програмного забезпечення
3. Об'єктно-орієнтоване програмування C#
4. Моделювання та проєктування ПЗ
5. Технології проєктування та адміністрування баз даних та сховищ даних

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

- Мультимедійний проектор.
- Комп'ютерний клас для проведення практичних занять.
- Програмне забезпечення для занять в аудиторії: Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse), Docker.

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

№	Теоретична складова Назва, перелік питань або анотація лекції	Годин	Практична складова Опис та приклад завдання, а також посилання на методичні матеріали	Годин	Інструменти, засоби та технології
---	--	-------	--	-------	-----------------------------------

Тема 1 – ВСТУП ДО МОВИ JAVA ТА ОСНОВИ ООП

1	Лекція 1. Основи платформи Java та синтаксис мови. Що таке Java: JVM, JRE, JDK. Принцип "Write Once, Run Anywhere". Структура Java-програми. Компіляція та запуск. Базовий синтаксис: змінні, примітивні типи даних, оператори. Керуючі конструкції: if-else, switch-case.	2	Практична робота №1. Робота з базовими конструкціями мови. Завдання: 1. Налаштувати робоче середовище (JDK, IntelliJ IDEA). 2. Створити та запустити програму "Hello, World!". 3. Написати програму-калькулятор для простих	4	Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse)
---	---	---	--	---	---

Цикли: for, while, do-while. Масиви.

арифметичних операцій (+, -, *, /) з двома числами.
4. Створити програму, яка знаходить максимальний елемент у заданому масиві чисел.

Лабораторна робота №1. Алгоритмічні задачі з використанням циклів та масивів.

Завдання:

1. Написати програму для сортування масиву чисел методом "бульбашки" (Bubble Sort).
2. Реалізувати програму, яка перевіряє, чи є введений рядок паліндромом.
3. Написати функцію, що обчислює факторіал числа з використанням циклу.
4. Вивести на консоль прості числа в діапазоні.

2

Лекція 2. Об'єктно-орієнтоване програмування в Java.

Основні поняття: клас, об'єкт, екземпляр.

Інкапсуляція: модифікатори доступу (public, private, protected), гетери та сетери.

Конструктори: їх призначення, перевантаження конструкторів.

Ключове слово this. Поняття null.

Статичні члени класу (static): поля та методи.

Практична робота №2. Створення та використання класів.

Завдання:

1. Створити клас Student з полями: name, age, major.
2. Інкапсулювати поля класу Student, додавши приватні модифікатори та публічні гетери/сетери.
3. Додати в клас Student конструктор, що ініціалізує всі поля.
4. Створити декілька екземплярів класу Student у main методі та вивести інформацію про них.
5. Додати в клас статичне поле studentCount для підрахунку кількості створених об'єктів.

Лабораторна робота №2. Взаємодія між об'єктами.

Завдання:

1. Створити клас Book з полями title, author, year.
2. Створити клас Library, який містить масив об'єктів Book.
3. Реалізувати в класі Library метод для додавання нової книги.
4. Реалізувати метод для пошуку книги за назвою, що повертає об'єкт Book або null.

4

Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse)

5. Реалізувати метод для виведення на консоль списку всіх книг у бібліотеці.

Тема 2 – ПРИНЦИПИ ОБ'ЄКТНО-ОРІЄНТОВАНОГО ДИЗАЙНУ (SOLID)

6	Лекція 3. Успадкування та Поліморфізм. Принцип LSP. Успадкування, ключове слово extends, ієрархія класів. Перевизначення методів (@Override). Ключове слово super. Поліморфізм, один інтерфейс, багато реалізацій. Принцип заміщення Лісков, поведінка похідних класів. Успадкування vs. Композиція: коли і що обирати.	2	Практична робота №3. Реалізація ієрархії класів. Завдання: 1. Створити базовий клас Employee з полями name, salary та методом calculateBonus(). 2. Створити похідні класи Manager та Developer, що успадковуються від Employee. 3. Перевизначити метод calculateBonus() у похідних класах з власною логікою. 4. Створити масив типу Employee та заповнити його об'єктами Manager та Developer. 5. Пройтись по масиву та викликати для кожного об'єкта метод calculateBonus(), демонструючи поліморфізм. Лабораторна робота №3. Застосування поліморфізму та принципу LSP. Завдання: 1. Створити клас Vehicle з методом move(). 2. Створити класи Car та Bicycle, що успадковуються від Vehicle. 3. Створити клас Plane, що також успадковується від Vehicle та додає метод fly(). 4. Проаналізувати, чи не порушує клас Plane принцип LSP.	4	Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse)
7	Лекція 4. Абстрактні класи та Інтерфейси. Принципи OCP, ISP, DIP. Абстрактні класи та методи, створення часткових реалізацій. Інтерфейси як повна абстракція. Множинна реалізація інтерфейсів. Принцип Відкритості/Закритості. Принципи Розділення Інтерфейсу (ISP) та Інверсії Залежностей (DIP). Введення в концепцію Dependency Injection як	2	Практична робота №4. Робота з абстрактними класами та інтерфейсами. Завдання: 1. Створити інтерфейс Shape з методами getArea() та getPerimeter(). 2. Створити класи Circle та Rectangle, що реалізують інтерфейс Shape. 3. Створити клас-сервіс ShapeService, який приймає в конструктор об'єкт типу Shape. 4. Реалізувати в ShapeService метод, що	4	Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse)

реалізацію DIP.

виводить площу та периметр фігури.
5. Продемонструвати, що ShapeService залежить від абстракції (Shape), а не від конкретних класів.

Лабораторна робота №4. Рефакторинг з використанням принципів дизайну.
Завдання:

1. Створити клас PaymentProcessor, який жорстко залежить від класів CreditCardPayment та PayPalPayment.
2. Створити інтерфейс Payable з методом pay().
3. Змусити класи CreditCardPayment та PayPalPayment реалізувати цей інтерфейс.
4. Провести рефакторинг класу PaymentProcessor, щоб він залежав від інтерфейсу Payable (реалізація DIP).
5. Додати новий спосіб оплати (напр., BitcoinPayment), не змінюючи код PaymentProcessor (демонстрація OCP).

Тема 3 – ПАТЕРНИ ПРОЄКТУВАННЯ (DESIGN PATTERNS)

11 **Лекція 5.** Вступ до патернів. Твірні патерни. Що таке патерни проєктування, їх користь та класифікація.
Патерн Factory Method, делегування створення об'єктів підкласам.
Патерн Abstract Factory, створення родин пов'язаних об'єктів.
Патерн Builder, покрокове створення складних об'єктів.
Патерн Singleton, гарантія існування єдиного екземпляра класу.

2 **Практична робота №5.** Реалізація патерну "Фабричний метод".
Завдання:
1. Створити інтерфейс Notification з методом send().
2. Створити класи EmailNotification та SmsNotification, що реалізують цей інтерфейс.
3. Створити клас NotificationFactory з методом createNotification(String type).
4. Метод має повертати EmailNotification, якщо type="EMAIL", і SmsNotification, якщо type="SMS".
5. Продемонструвати роботу фабрики, створюючи та відправляючи різні типи сповіщень.

Лабораторна робота №5. Реалізація патерну "Будівельник".

4 Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse)

			Завдання: 1. Створити клас HttpClient з великою кількістю конфігураційних параметрів (url, method, headers, body, timeout тощо). 2. Реалізувати для цього класу внутрішній статичний клас Builder. 3. Зробити конструктор HttpClient приватним. 4. Реалізувати в Builder методи для налаштування кожного параметра та метод build(), що повертає готовий об'єкт HttpClient. 5. Створити кілька клієнтів з різними конфігураціями за допомогою будівельника.		
12	Лекція 6. Структурні патерни. Патерн Adapter, перетворення інтерфейсу одного класу в інтерфейс, очікуваний клієнтом. Патерн Decorator, динамічне додавання нових обов'язків об'єкту. Патерн Facade, надання єдиного, спрощеного інтерфейсу до складної підсистеми. Патерн Proxy, надання об'єкта-замісника для контролю доступу до іншого об'єкта.	2	Практична робота №6. Реалізація патерну "Адаптер". Завдання: 1. Створити інтерфейс NewDataSource з методом getData(), що повертає String. 2. Створити існуючий "старий" клас OldLibrary з методом fetchInfo(), що повертає String. 3. Створити клас DataSourceAdapter, який реалізує NewDataSource. 4. Адаптер має всередині містити об'єкт OldLibrary і в методі getData() викликати fetchInfo(). 5. Написати клієнтський код, який працює з NewDataSource та може використовувати OldLibrary через адаптер. Лабораторна робота №6. Реалізація патерну "Декоратор". Завдання: 1. Створити інтерфейс Text з методом getContent(). 2. Створити простий клас PlainText, що реалізує інтерфейс Text. 3. Створити абстрактний клас-декоратор TextDecorator, що також реалізує Text. 4. Створити конкретні декоратори: BoldTextDecorator та ItalicTextDecorator, що додають HTML-теги (, <i>) до тексту.	4	Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse)

			5. Створити об'єкт PlainText і "обгорнути" його кількома декораторами для отримання жирного курсивного тексту.		
13	Лекція 7. Поведінкові патерни. Патерн Strategy, інкапсуляція сімейства алгоритмів та забезпечення їх взаємозамінності. Патерн Observer, визначення залежності "один-до-багатьох", де зміна стану одного об'єкта викликає сповіщення залежних. Патерн Template Method, визначення "скелета" алгоритму в методі, залишаючи реалізацію деяких кроків підкласам.	2	Практична робота №7. Реалізація патерну "Стратегія". Завдання: 1. Створити інтерфейс SortingStrategy з методом sort(int[] array). 2. Створити класи BubbleSortStrategy та QuickSortStrategy, що реалізують цей інтерфейс. 3. Створити клас Sorter, який приймає в конструкторі об'єкт SortingStrategy. 4. Реалізувати в Sorter метод performSort(int[] array), який викликає метод обраної стратегії. 5. Продемонструвати сортування масиву з використанням різних стратегій. Лабораторна робота №7. Реалізація патерну "Спостерігач". Завдання: 1. Створити інтерфейс Observer з методом update(String message). 2. Створити інтерфейс Subject (або Observable) з методами addObserver, removeObserver, notifyObservers. 3. Створити клас NewsPublisher (Subject), що реалізує Subject. 4. Створити клас NewsSubscriber (Observer), що реалізує Observer. 5. Створити видавця, підписати на нього кількох підписників і продемонструвати, що при публікації новини всі підписники отримують сповіщення.	4	Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse)
Тема 4 – КЛЮЧОВІ БІБЛІОТЕКИ ТА ПІДГОТОВКА ДО ENTERPRISE-РОЗРОБКИ					
14	Лекція 8. Java Collections Framework та обробка винятків. Огляд ієрархії колекцій: Collection, List, Set, Queue,	2	Практична робота №8. Робота з колекціями. Завдання: 1. Створити ArrayList рядків, додати кілька	4	Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse)

Map.
Вибір правильної колекції для задачі, ArrayList vs LinkedList, HashSet vs TreeSet.
Обробка винятків try-catch-finally, throws.

Ієрархія винятків Checked vs Unchecked exceptions.
Створення власних класів винятків для бізнес-логіки.

елементів, видалити один та вивести результат.
2. Створити HashSet та додати до нього кілька однакових елементів, переконатись, що дублікати не зберігаються.
3. Створити HashMap для зберігання пар "студент-оцінка" та вивести всіх студентів з оцінкою вище 80.
4. Написати функцію, яка приймає List<Integer> і повертає новий список без дублікатів.
5. Продемонструвати різницю у продуктивності додавання елементів в ArrayList та LinkedList.

Лабораторна робота №8. Розробка системи з обробкою винятків.

Завдання:

1. Створити клас UserRegistrationService.
2. Реалізувати в ньому метод registerUser(String email, String password).
3. Створити власні винятки: InvalidEmailException та WeakPasswordException.
4. Метод registerUser має перевіряти email та пароль і кидати відповідні винятки.
5. Написати клієнтський код, що викликає цей метод та коректно обробляє можливі винятки в блоці try-catch.

15 **Лекція 9.** Багатопотоковість та введення в асинхронність.
Поняття процесу та потоку. Проблеми паралельного доступу до даних.
Створення потоків, успадкування від Thread та реалізація Runnable.
Синхронізація, ключове слово synchronized, монітори.
ExecutorService, сучасний підхід до управління пулом потоків.
Введення в асинхронну розробку, Future та CompletableFuture.

2 **Практична робота №9.** Створення та запуск потоків.
Завдання:
1. Створити та запустити два потоки, один через успадкування від Thread, інший – через Runnable.
2. Кожен потік має виводити своє ім'я та лічильник від 1 до 10.
3. Написати програму з загальним лічильником, який інкрементують кілька потоків.
4. Продемонструвати проблему race condition.
5. Використати synchronized для вирішення проблеми з доступом до спільного лічильника.

4 Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse)

Лабораторна робота №9. Робота з пулом потоків.
Завдання:

1. Створити ExecutorService з фіксованим пулом потоків (напр., 3 потоки).
2. Створити клас-завдання (Runnable), який імітує довгу операцію (напр., засинає на 2 секунди).
3. Відправити на виконання в пул 10 таких завдань.
4. Переконатися, що завдання виконуються паралельно, але не більше ніж 3 одночасно.
5. Коректно завершити роботу ExecutorService після виконання всіх завдань.

Тема 5 – ЕКОСИСТЕМА SPRING ТА ПОБУДОВА ВЕБ-СЕРВІСІВ

Лекція 10. Вступ до Spring Framework та управління проектом.
Системи збірки Maven для управління залежностями та життєвим циклом проекту.
Архітектура Spring Framework та ключові модулі.
Spring Boot як засіб для швидкого старту та автоконфігурації.
Принципи RESTful API для побудови архітектури клієнт-серверних додатків.
Робота Spring Initializr для генерування структури проекту.

2

Практична робота №10. Ініціалізація проекту та знайомство зі структурою.
Завдання:

1. Використовуючи Spring Initializr (start.spring.io), згенерувати скелет проекту.
2. Додати залежності Spring Web та Lombok.
3. Відкрити проект в IntelliJ IDEA та розібрати його структуру (папки src/main/java, src/main/resources, файл pom.xml).
4. Проаналізувати вміст pom.xml, знайти підключені залежності Spring Boot.
5. Запустити порожній додаток та переконатися, що він стартує без помилок.

Лабораторна робота №10. Створення першого REST-контролера.
Завдання:

1. Створити новий пакет для контролерів (напр., com.example.project.controller).
2. У цьому пакеті створити клас, анотований як @RestController.
3. Реалізувати в контролері простий GET-ендпоінт, що повертає рядок "Hello, World!".
4. Запустити додаток і перевірити роботу

4

Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse)

Силабуси проходять валідацію у Kharkiv IT Cluster

Лекція 11. Розробка веб-шару з Spring MVC. Основні анотації Spring MVC для обробки HTTP-запитів (@GetMapping, @PostMapping тощо). Передача даних за допомогою @PathVariable, @RequestParam та @RequestBody. Концепція DTO (Data Transfer Object) для передачі даних між шарами. Налаштування валідації вхідних даних за допомогою анотацій Jakarta Bean Validation (@NotNull, @Size). Обробка помилок та повернення коректних HTTP-статусів.

2

ендпоінту через браузер або Postman.
5. Додати ще один ендпоінт, який приймає ім'я як параметр запиту (@RequestParam) і повертає персоналізоване привітання.

Практична робота №11. Проєктування DTO та валідації.
Завдання:
1. Створити пакет для DTO.
2. Розробити класи DTO для створення та відображення основної сутності проєкту (напр., CreateBookRequestDto, BookDto).
3. Додати до полів CreateBookRequestDto анотації для валідації (напр., назва не може бути порожньою).
4. Створити клас-виняток для обробки помилок валідації (@ControllerAdvice).
5. Переконайтесь, що при відправці некоректних даних API повертає помилку зі статусом 400 Bad Request.

Лабораторна робота №11. Реалізація CRUD-операцій на веб-шарі.

Завдання:
1. Реалізувати повний набір CRUD-ендпоінтів у контролері для вашої сутності.
2. Використовувати DTO, розроблені на практичній роботі, як тіло запитів та відповідей.
3. Для зберігання даних тимчасово використовувати HashMap або ArrayList всередині контролера.
4. Перевірити роботу всіх ендпоінтів (Create, Read, Update, Delete) за допомогою Postman.
5. Реалізувати отримання елемента за id та отримання повного списку елементів.

4

Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse)

Тема 6 – РОБОТА З ДАНИМИ ТА БІЗНЕС-ЛОГІКА

Лекція 12. Постійне зберігання даних з Spring Data JPA. Введення в ORM та JPA (Java Persistence API). Роль Hibernate. Анотації JPA для мапінгу класів на таблиці в БД

2

Практична робота №12. Підключення до БД та створення сутності.
Завдання:
1. Додати залежності Spring Data JPA та драйвер для PostgreSQL в pom.xml.

4

Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse)

(@Entity, @Table, @Id).
Патерн "Репозиторій" та його реалізація в Spring Data JPA.
Інтерфейс JpaRepository та його стандартні методи для роботи з даними.
Написання власних методів запитів за назвою методу (derived query methods).

2. Налаштувати підключення до бази даних у файлі application.properties.
3. Створити клас-сутність (напр., Book), анотований @Entity, з полями та первинним ключем @Id.
4. Створити інтерфейс-репозиторій, що успадковується від JpaRepository.
5. Запустити додаток та переконатися, що Hibernate автоматично створив таблицю в базі даних.

Лабораторна робота №12. Інтеграція бази даних у проєкт.

Завдання:

1. Підключити до проєкту базу даних PostgreSQL, запущену в Docker.
2. Видалити з контролера тимчасове сховище (HashMap).
3. Впровадити (inject) репозиторій у контролер.
4. Переписати всі методи CRUD-контролера для використання методів репозиторію (save(), findById(), findAll(), deleteById()).
5. Перевірити, що дані тепер зберігаються в базі даних після перезапуску додатку.

Лекція 13. Побудова сервісного шару та реалізація бізнес-логіки.
Призначення сервісного шару як посередника між контролером та репозиторієм.
Принципи SOLID у побудові сервісів (SRP, DIP).
Анотації @Service та @Autowired для реалізації Dependency Injection.
Обробка транзакцій за допомогою анотації @Transactional.

Мапінг між DTO та сутностями (Entity).

2

Практична робота №13. Проєктування та реалізація сервісного шару.

Завдання:

1. Створити інтерфейс для сервісу (напр., BookService).
2. Створити клас-імплементацию BookServiceImpl, анотований @Service.
3. Впровадити репозиторій у сервіс.
4. Реалізувати в сервісі всі CRUD-методи, які делегують виклики репозиторію.
5. Обгорнути методи, що змінюють дані, в анотацію @Transactional.

Лабораторна робота №13. Рефакторинг проєкту з додаванням сервісного шару.
Завдання:

4

Java Development Kit,
IntelliJ IDEA (або Visual
Studio Code, Eclipse)

1. Впровадити сервіс (BookService) у контролер (BookController).
2. Переписати всі методи контролера так, щоб вони викликали методи сервісу, а не репозиторію.
3. Реалізувати мапінг між DTO та сутностями (напр., за допомогою бібліотеки MapStruct або вручну).
4. Додати в сервіс складнішу бізнес-логіку (напр., перевірку, що книга з такою назвою ще не існує, перед збереженням).
5. Переконатись, що контролер тепер відповідає лише за обробку HTTP-запитів, а вся логіка знаходиться в сервісі.

Лекція 14. Зв'язки між сутностями та розширені запити.
 Типи зв'язків у JPA: @OneToOne, @OneToMany, @ManyToOne, @ManyToMany.
 Налаштування каскадних операцій та типів завантаження (LAZY/EAGER).
 Реалізація пагінації та сортування за допомогою Pageable в Spring Data.
 Створення складних запитів за допомогою анотації @Query (JPQL).

2

- Практична робота №14.** Розширення моделі даних.
 Завдання:
1. Додати до проєкту нову сутність (напр., Category або Author).
 2. Встановити зв'язок @ManyToOne або @ManyToMany між новою сутністю та існуючою.
 3. Створити для нової сутності репозиторій, DTO та сервіс.
 4. Додати в сервіс метод, що дозволяє знайти всі книги певної категорії.
 5. Протестувати новий функціонал.

- Лабораторна робота №14.** Реалізація пагінації та сортування.
 Завдання:
1. Модифікувати метод контролера для отримання списку всіх книг.
 2. Додати до сигнатури методу параметр Pageable.
 3. Передати цей параметр у відповідний метод сервісу та репозиторію.
 4. Перевірити роботу пагінації та сортування через параметри запиту в Postman (напр.,

4

Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse)

?page=0&size=5&sort=title,asc).
5. Реалізувати фільтрацію книг за параметрами за допомогою JPQL-запиту в репозиторії.

Тема 7 – ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ТА БЕЗПЕКИ

Лекція 15. Безпека додатків з Spring Security. Основи Spring Security: автентифікація та авторизація. Архітектура на основі фільтрів. SecurityFilterChain. Зберігання паролів у зашифрованому вигляді (PasswordEncoder). Захист REST API за допомогою JWT (JSON Web Token). Налаштування доступу до ендпоінтів на основі ролей користувачів (RBAC).

2

Практична робота №15. Базова конфігурація Spring Security.
Завдання:
1. Додати залежність Spring Security в pom.xml.
2. Створити конфігураційний клас для налаштування SecurityFilterChain.
3. Налаштувати публічний доступ до ендпоінтів для реєстрації та входу.
4. Захистити всі інші ендпоінти, вимагаючи автентифікації.
5. Створити сутність User з полями email, password, role та відповідний репозиторій.

4

Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse)

Лабораторна робота №15. Реалізація автентифікації та авторизації.
Завдання:
1. Реалізувати сервіс та контролер для реєстрації нових користувачів.
2. Реалізувати ендпоінт для входу, який у разі успіху повертає JWT.
3. Створити фільтр, який перевіряє JWT у кожному запиті та встановлює автентифікацію.
4. Налаштувати доступ до методів (напр., видалення книги) лише для користувачів з роллю ADMIN.
5. Перевірити роботу системи безпеки в Postman.

Лекція 16. Тестування Spring-додатків. Піраміда тестування. Рівні тестування: Unit, Integration, E2E. Unit-тестування сервісного шару за допомогою JUnit 5 та Mockito. Мокування залежностей (@Mock, @InjectMocks). Інтеграційне тестування веб-шару та шару даних (@SpringBootTest). Використання MockMvc для тестування REST-контролерів.

2

Практична робота №16. Написання Unit-тестів.
Завдання:
1. Додати залежності для тестування (spring-boot-starter-test).
2. Створити тестовий клас для сервісу (напр., BookServiceTest).
3. Замокувати репозиторій за допомогою @Mock.
4. Написати тести, що перевіряють логіку методів save(), findById() та findAll() у сервісі.

4

Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse)

5. Перевірити, що при виклику методів сервісу викликаються відповідні методи мок-репозиторію.

Лабораторна робота №16. Написання інтеграційних тестів.

Завдання:

1. Створити тестовий клас для контролера (напр., BookControllerTest), анотований @SpringBootTest.
2. Впровадити MockMvc для виконання HTTP-запитів до ендпоінтів.
3. Написати тест для ендпоінту створення книги: відправити POST-запит та перевірити HTTP-статус (201 Created).
4. Написати тест для ендпоінту отримання книги за id, перевіривши статус та вміст тіла відповіді.
5. Використовувати Testcontainers для запуску БД в Docker спеціально для тестів, щоб ізолювати їх від основної БД розробки.

Тема 8 – РОЗГОРТАННЯ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЯ ДОДАТКІВ

Лекція 17. Контейнеризація додатків з Docker. Основи Docker: образи та контейнери. Написання Dockerfile для пакування Spring Boot-додатку. Багатоетапні збірки для оптимізації розміру образу. Оркестрація багатоконтейнерних додатків за допомогою Docker Compose. Запуск додатку та бази даних в одній мережі.

2

Практична робота №17. Створення Docker-образу.

Завдання:

1. Встановити Docker Desktop.
2. Створити в корені проєкту файл Dockerfile.
3. Написати інструкції для копіювання jar-файлу додатку в образ.
4. Вказати команду для запуску додатку всередині контейнера.
5. Зібрати Docker-образ за допомогою команди docker build.

Лабораторна робота №17. Оркестрація з Docker Compose.

Завдання:

1. Створити в корені проєкту файл docker-compose.yml.
2. Описати в файлі два сервіси: app (для Spring-додатку) та db (для PostgreSQL).

4

Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse), Docker

Лекція 18. Основи CI/CD та асинхронної комунікації.
 Концепції CI (Continuous Integration) та CD (Continuous Deployment).
 Побудова автоматизованих пайплайнів за допомогою GitHub Actions.
 Етапи пайплайну: збірка, тестування, пакування в Docker-образ.
 Введення в асинхронну комунікацію. Патерн "Видавець-Підписник".
 Огляд брокерів повідомлень (RabbitMQ/Kafka) та їх роль у мікросервісній архітектурі.

2

3. Налаштувати залежність app від db, щоб додаток стартував після бази даних.
 4. Налаштувати змінні середовища для підключення додатку до БД всередині Docker-мережі.
 5. Запустити всю систему однією командою docker-compose up та перевірити її роботу.

Практична робота №18. Побудова CI-пайплайну.
 Завдання:
 1. Створити в проєкті директорію .github/workflows.
 2. Створити YAML-файл для опису пайплайну GitHub Actions.
 3. Налаштувати пайплайн, щоб він спрацьовував на push до гілки main.
 4. Додати кроки для checkout коду, налаштування Java та кешування Maven.
 5. Додати крок для запуску тестів за допомогою команди mvn test.

Лабораторна робота №18. Впровадження асинхронної задачі.
 Завдання:
 1. Додати до docker-compose.yml сервіс для RabbitMQ.
 2. Додати залежність spring-boot-starter-amqp в pom.xml.
 3. Створити компонент (@Component), який відправляє повідомлення в чергу при створенні нової книги.
 4. Створити інший компонент-слухач (@RabbitListener), який отримує це повідомлення.
 5. При отриманні повідомлення слухач має імітувати якусь дію (напр., логувати "Надсилаємо email-сповіщення про нову книгу...").

4

Java Development Kit, IntelliJ IDEA (або Visual Studio Code, Eclipse), Docker

Силабуси проходять валідацію у Kharkiv IT Cluster

№	Назва та опис завдання	Методи контролю та критерії оцінювання	Годин
1	Реалізація патерну "Команда" (Command). Створити простий пульт керування, який може вмикати/вимикати різні пристрої (напр., світло, телевізор). Кожна дія має бути інкапсульована в окремому класі-команді.	Перевірка коду в GitHub-репозиторії студента. Оцінюється коректність реалізації патерну, чітке розділення відповідальності між класами.	7
2	Рефакторинг коду з порушенням SOLID. Надати студентам готовий клас з очевидними порушеннями 2-3 принципів SOLID (напр., SRP та OCP). Завдання полягає у проведенні рефакторингу коду з детальним описом внесених змін та їх обґрунтуванням у README-файлі.	Перевірка коду ("до" та "після") у репозиторії. Оцінюється здатність ідентифікувати "запахи коду" та застосувати відповідні принципи для їх виправлення.	7
3	Застосування патерну "Прототип" (Prototype). Розробити систему для створення ігрових персонажів, де нові персонажі створюються шляхом клонування існуючого прототипу з подальшою зміною деяких характеристик.	Перевірка коду в GitHub-репозиторії. Оцінюється правильне використання інтерфейсу Cloneable та розуміння поверхневого і глибокого копіювання.	7
4	Впровадження глобальної обробки винятків. Додати до семестрового проєкту централізований обробник винятків за допомогою @ControllerAdvice. Він має перехоплювати специфічні для проєкту помилки (напр., ResourceNotFoundException) та повертати клієнту стандартизовану відповідь у форматі JSON.	Pull Request до основного проєкту в GitHub. Оцінюється чистота реалізації, коректність HTTP-статусів, що повертаються, та формат JSON-відповіді.	7
5	Автоматична генерація API-документації. Інтегрувати в проєкт бібліотеку Springdoc OpenAPI для автоматичного створення інтерактивної Swagger UI документації для розробленого REST API. Додати описові анотації до контролерів та DTO.	Pull Request до основного проєкту. Оцінюється успішна інтеграція, доступність та повнота згенерованої документації для всіх ендпоінтів.	7
6	Впровадження механізму міграцій бази даних. Інтегрувати в проєкт інструмент Flyway або Liquibase. Створити початкову міграцію, яка генерує схему бази даних, та одну додаткову міграцію, що додає нову колонку до існуючої таблиці.	Pull Request до основного проєкту. Оцінюється коректність налаштування інструменту та правильна структура файлів міграцій.	7

ПРОЄКТ (за наявністю)

№	Назва та опис завдання	Метод контролю та захисту	Строки виконання
1	Курсовий проєкт. Виконання проєкту за індивідуальною темою з розробки програмного забезпечення на основі технологій Java	Презентація проєкту з демонстрацією роботи та відповіддю на запитання комісії. Підготовка вихідного коду, документації, відео демонстрації та презентації.	До кінця семестру 6

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ ТА НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Основні

№	Назва	До теми (вказати номер)
1	Java: The Complete Reference, Thirteenth Edition. McGraw-Hill Education, 2023.	1, 2, 3, 4, 8, 9
2	Walls C. Spring in Action, Sixth Edition. Manning Publications Co. LLC, 2022.	10-15, 18
3	Java Design Patterns: A Hands-On Experience with Real-World Examples. Apress L. P., 2022.	5, 6, 7
4	Spring Framework Documentation. Spring. URL: https://docs.spring.io/spring-framework/reference/index.html	10-18
5	Java Documentation. Oracle Help Center. URL: https://docs.oracle.com/en/java/	1-18
6	Java-програмування: комп'ютерний практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. / КПП ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Ю. А. Тарнавський. – Київ, 2021. – 95 с.	1, 2, 8

Додаткові

№	Назва	До теми (вказати номер)
1	Bloch J. Effective Java, Third Edition. Addison-Wesley Professional, 2018.	2, 3, 4, 8, 9
2	Martin R. C. Clean Code: A Handbook of Agile Software Craftsmanship. Prentice Hall, 2008.	2, 3, 4, 13
3	Martin R. C. Clean Architecture: A Craftsman's Guide to Software Structure and Design. Prentice Hall, 2017.	4, 12, 13
4	The Destination for Java Developers. Dev.java. URL: https://dev.java/	1-18

КОНТРОЛЬНІ ЗАХОДИ

№	Назва та опис	Методи контролю та критерії оцінювання
1	Поточний контроль. Виконання практичних робіт та завдань на самостійну роботу впродовж семестру	Перевірка правильності виконання завдання, захист виконаної роботи шляхом відповіді на запитання викладача за темою завдання, оформлення звіту з виконаної роботи. Максимальна оцінка — до 60 балів у кожному семестрі.

2

Підсумковий контроль (семестровий екзамен).
Екзамен у формі тестування.

Умовою допуску до підсумкового контролю є набрання студентом 40 балів у сукупності за всіма темами дисципліни у семестрі.

Якщо за іспит студент набирає менше 20 балів, то ці бали не сумуються з балами за поточний контроль, таким чином студент отримує час на перескладання іспиту.

Якщо студента не допущено до складання іспиту, як такого, що не виконав індивідуальний план, йому надається час до перескладання для виконання всіх вимог допуску. Студент має право на два перескладання. При повторному перескладанні іспиту його у студента може приймати комісія, яка створюється директором навчально-наукового інституту. Оцінка комісії є остаточною.

Оцінювання студентів в семестрі здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою, складається із двох основних блоків і розподіляється в пропорції 60 (бали, напрацьовані під час вивчення дисципліни при виконанні практичних і лабораторних робіт та завдань самостійної роботи) на 40 (підсумковий контроль).

Розрахунок рейтингових балів за видами робіт за семестр здійснюється за формулою:

Рейтинговий бал = $P + T + D$,

Поточний контроль студента (P) — сума балів за виконання практичних і лабораторних робіт та завдань на самостійну роботу протягом семестру;

T — підсумковий контроль ;

Додаткові бали (D) — визначаються залежно від виду виконаної роботи.

Студент може отримати **додаткові бали** впродовж семестру. Кількість балів за додаткові види робіт визначається диференційовано відповідно до виду та складності виконаного завдання.

Максимальна кількість додаткових балів, що можуть бути зараховані за дисципліну — 10.

Види робіт для отримання додаткових балів:

- 1) Участь у профільних олімпіадах чи конкурсах - оцінюється до 10 балів в залежності від результатів участі.
- 2) Отримання сертифікату в рамках інформальної освіти (не більше 2 курсів) - оцінюється до 5 балів за курс. Якщо теми курсів перетинаються між собою, то зарахування балів відбувається лише один раз. Враховуються лише ті теми курсів, що вказані в силабусі дисципліни.
- 3) Виконання додаткових творчих завдань (наприклад, робота над індивідуальним чи груповим проектом, участь в стартапі тощо) (кількість не обмежується) - кількість балів визначається диференційовано відповідно до складності виконаного завдання. Додаткові творчі завдання у форматі індивідуального чи групового проекту, стартапу тощо можуть замінювати основні роботи (практичні, самостійні), якщо вони покривають практичну складову відповідної теми освітнього компоненту.
- 4) Участь у наукових конференціях, підготовка наукових публікацій за тематикою освітнього компоненти:
 - а) Тези доповіді на фаховій конференції — 3 бали
 - б) Стаття у фаховому виданні — 5 балів

с) Стаття в іноземному рецензованому виданні — 10 балів

Якщо сумарна кількість балів з урахуванням додаткових балів перевищує 100, вона округлюється до 100.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді підсумкового тесту у комп'ютерному форматі з перевіркою викладачем відкритих питань тесту. Тест містить питання, що охоплюють теоретичну та практичну складову курсу. Під час тестування заборонено використання будь-яких джерел. Бали за кожне тестове питання визначаються відповідно до складності питання. Сумарна кількість балів за тест складає 40 балів.

3 Курсовий проект (6 семестр)

Курсова робота оцінюється згідно критеріїв якості реалізованого програмного забезпечення та наявності виконаного проекту і оформлення документації. Максимальна оцінка — 100 балів.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

ПРН 3. Знати основні процеси, фази та ітерації життєвого циклу програмного забезпечення.

ПРН 6. Уміння вибирати та використовувати відповідну задачі методологію створення програмного забезпечення.

ПРН 12. Застосовувати на практиці ефективні підходи щодо проектування програмного забезпечення.

Вимоги до кандидатів:

- досвід роботи від 2 років;
- участь в обговоренні та прийнятті стратегічних рішень в подальшій розробці продукту згідно ТЗ;
- досвід побудови архітектури БД;
- написання якісного коду в рамках проєкту;
- написання тестів;
- написання документації.

Досвід роботи з технологіями:

- Java 21, Spring MVC, Spring Boot, REST, API;
- JavaScript, CSS, HTML, Bootstrap, jQuery, Google Maps;
- Hibernate, JDBC;
- MySQL, Oracle, PostgreSQL
- Maven, GIT;
- Eclipse, IntelliJ IDEA;

Спеціальність/професія, підготовці до діяльності в якій читається курс

Java р

Посилання на вакансії (понад 3), та їх скриншоти, в яких вказані компетенції, що формуються на курсі, як вимоги до кандидатів

<https://>

Що ми очікуємо:

- Впевнене володіння **Java** або іншими JVM-мовами — **must**
- Досвід з **Spring Core** — **must**
- Практичні навички роботи з **SQL та Hibernate**
- Бажано знання **Spring Boot, Spring MVC, Spring Data**
- Знання **Maven або Gradle** — буде плюсом
- Розуміння принципів якісного дизайну ПЗ
- Досвід з **Kotlin** — буде плюсом
- Профільна освіта (Computer Science, математика або суміжні спеціальності) — **перевага**
- Добрі **комунікативні навички** — обов'язково

Робоче середовище:

- IDE: IntelliJ IDEA, WebStorm

<https://www.work.ua/jobs/6772903/> Java, Back-End Developer

Силабуси проходять валідацію у Kharkiv IT Cluster

Вимоги:

- Базові знання Java та розуміння принципів SOLID;
- Розуміння базових концепцій ООП;
- Знання JS, HTML, CSS, React (**nice to have**);
- Ступінь бакалавра в галузі прикладної математики, комп'ютерних наук, інформаційної безпеки або споріднених (може бути неповним);
- Проактивна, орієнтована на результат людина з готовністю брати на себе відповідальність та бажанням вчитися;
- Розвинені комунікативні навички, вміння чітко й зрозуміло доносити інформацію і брати участь в обговореннях;
- Рівень англійської — не нижче upper-intermediate (B2);
- **Розглядаємо кандидатів, які перебувають у Львові/Львівській області.**

Буде перевагою:

- Робота з базами даних (SQL, JDBC, JPA), розуміння REST API та навички написання юніт-тестів;
- Знання Node.js, Typescript, WebSockets, Tailwind, NgRx store, Nx monorepo, Unit tests, Storybook;
- Будь-який комерційний досвід роботи або пет-проекти.

Силабуси проходять валідацію у Kharkiv IT Cluster

Required skills:

- 4+ years of commercial strong Java experience, Java 8+ knowledge;
- experience with Spring framework not SpringBoot, also (SpringBoot, Data, Security);
- experience with MongoDB, Redis;
- experience with search engines (Elasticsearch, Solr);
- experience with Docker (mandatory) and Kubernetes (advantage);
- experience with message brokers (RabbitMQ, SQS/SNS);
- knowledge of SOLID/GRASP OO design principles;
- understanding of tomcat servlet container;
- experience in clean code techniques, refactoring and testing.

Nice to have:

- Experience in Cloud Computing Platforms (AWS/aws-sdk);
- Java or any cloud Certification;
- experience in working with distributed and high-availability systems;
- ability to adopt new technologies fast;
- excellent communication, attitude and teamwork skills;
- ability to function both independently and in a large team;
- passion towards making great products.

<https://jobs.dou.ua/companies/1plus1/vacancies/313836/> Back-end Developer (middle+)

Перелік компетентностей із вказаних як вимоги до вакансії, які набувають студенти, в процесі проходження дисципліни.	- Впевнене володіння Java Core. - Розуміння та практичне застосування принципів ООП та SOLID. - Досвід роботи з Spring Framework (Spring Boot, Spring MVC, Spring Data). - Досвід розробки RESTful API. - Досвід роботи з ORM (Hibernate/JPA). - Практичні навички в написанні SQL-запитів. - Досвід роботи з інструментами збірки проєктів (Maven). - Досвід написання Unit та інтеграційних тестів (JUnit, Mockito). - Досвід контейнеризації додатків за допомогою Docker. - Розуміння принципів CI/CD.

Силабуси проходять валідацію у Kharkiv IT Cluster

Досвід роботи з системами контролю версій (Git).
Знання основ роботи клієнт-серверної архітектури.

Інструменти оцінювання результатів навчання за дисципліною*

№	Об'єкт оцінювання (знання методів та принципів, практичні навички, командна робота тощо)	Методи контролю (тести, виконання поточних практичних завдань та їх форма: написання коду, створення діаграми Гантта, створення прототипу тощо)	Інструмент оцінювання (доступ до результатів тесту, гостьова лекція, посилання на виконані завдання, посилання на проєкт, присутність на захисті проєктів, доступ до запису захисту тощо)
1	Практичні навички	Виконання практичних робіт, захист робіт та оформлення звітів з робіт	Посилання на звіти з виконаних завдань та журнал поточного оцінювання
2	Теоретичні знання	Комп'ютерні тести	Доступ до результатів тесту
3	Знання та навички, отримані в рамках інформальної освіти	Сертифікати, що підтверджують засвоєння знань за темами курсу	Доступ до файлів/посилань сертифікатів
4	Виконання курсового проєкту	Публічна презентація результатів виконання проєкту	Присутність на захисті курсового проєкту/ доступ до файлів вихідного коду, відео демонстрації, презентації, документації

***Блок. Інструменти оцінювання результатів навчання за дисципліною** — цей блок має на меті показати можливі варіанти проведення валідації за участі експертів від ІТ-компаній. Основна умова проведення валідації це попереднє погодження всіх аспектів з експертом та викладачем. Інструменти, завдяки яким це можна зробити:

- тести за темою (аналогічно технічному інтерв'ю);
- поточні завдання впродовж курсу (посилання на код на GitHub-репозитарію студента тощо) ;
- підсумковий проєкт (код, презентація, скринкаст презентації тощо);
- гостьові активності (гостьові лекції, відвідування контрольних активностей тощо).